Wereldwijde toegang tot schoon drinkwater is 'waanzinnig grote opgave'

"Het halen van de millenniumdoelen - meer mensen toegang geven tot schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen - blijft een waanzinnig grote opgave", aldus Renske Peters, directeur Water van DG Water op 25 maart tijdens de Wereldwaterdag-bijeenkomst van het Netherlands Water Partnership, Aqua for All, Unicef en het ministerie van Verkeer en Waterstaat in Amsterdam. "Zeker nu uit een recent rapport van de Verenigde Naties blijkt dat vervuild water meer levens eist dan oorlog. Bij het Rijk zijn we daarom met een omslag bezig om mondiaal zo effectief, efficiënt en breed mogelijk te werken."

"We moeten ook kijken naar wat niet goed gaat en ons specialiseren in zaken waarin we als Nederland sterk zijn, zoals sanitatie en waterkwaliteitsbeheer, en met een beperkt aantal landen een langdurige strategische samenwerking aangaan. We moeten geld en menskracht niet versplinteren", vindt Peters. Met Indonesië, Vietnam (zie H_2O nr. 6, pag. 4), Bangladesh, Mozambique en Egypte gaat de overheid die relatie, verdeeld over verschillende ministeries maar 'met een gezamenlijke verantwoordelijkheid', nadrukkelijk aan. Het is belangrijk dat transitielanden als Vietnam zelf zorgen voor de financiering van projecten.

Volgens Peters moeten de ministeries niet alleen onderling samenwerken, maar ook met de waterschappen, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties verbindingen aangaan. "Als we in Nederland krachten kunnen bundelen, denk ik dat we heel sterk in het buitenland kunnen inzetten, niet alleen in wat we brengen maar ook in wat we er kunnen halen. Vervolgens moeten we kijken hoe de ontvangende landen ermee omgaan." De directeur Water riep op, vanuit integraal waterbeheer, meer in ketens te denken. "Er zijn, bijvoorbeeld bij Economische Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, veel geldpotjes en instrumenten. Als je die samenvoegt, kun je veel meer doen en ben je veel krachtiger." Interessant voor het bedrijfsleven is het feit dat een delegatie uit Vietnam deze maand Nederland bezoekt: "Die komt nadrukkelijk kijken wat zij van onze watersector kan verwachten."

Normerende overheid

Professor Peter van Lieshout, lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, bevestigde tijdens de aansluitende discussie dat het goed is als Nederland zich voor langere tijd committeert aan waterthema's in bepaalde landen en afspraken maakt met de overheden daar. De Noren dienen als voorbeeld. Zij bieden landen totaalpakketten aan en zorgen ervoor dat de lokale autoriteiten gedurende tien jaar zelf voldoende kennis kunnen opbouwen.

Tijdens de discussie werd duidelijk dat zaken die hier goed werken, niet per se hoeven aan te slaan in het buitenland. 'We moeten dus oppassen wat we exporteren. We moeten ook leren van daar. Dan pas is echt sprake van internationale samenwerking'. Professor Jules van Lier (TU Delft): "Nederland heeft last van de wet van de remmende voorsprong. Kopiëren heeft niet gewerkt. Daarom moeten we een stap terug doen en lokale condities laten prevaleren bij de keuzes die we maken." Astrid van Aghthoven (Unicef): "Door te kopiëren slaan we stappen over, maar soms kun je de weg niet afsnijden en is een ontwikkelingsproces nodig."

Ook in Nederland gaat, volgens deelnemers aan de discussie, niet alles goed. In Leidsche Rijn is destijds een gescheiden watersysteem aangelegd dat onder meer door verkeerde aansluitingen nooit heeft gefunctioneerd. "We durven het niet opnieuw te proberen en te veranderen. We scheiden nog steeds geen grijs water van drinkwater." Ed Nijpels, onder meer voorzitter van de stichting Water for Life en ook in de zaal aanwezig, opperde als oplossing: "Je moet een overheid hebben die steunt en stimuleert door op te treden en voor te schrijven. Dan ben je ook niet afhankelijk van anderen."

De discussie levert verder een waarschuwing op: "We moeten water niet onnodig en op een verkeerde manier gebruiken, zodat we onze nutriënten kwijtraken. Die hebben we hard nodig voor de landbouw in eigen land en elders."

Thuis water zuiveren

Tijdens de werkbijeenkomsten werd onder meer duidelijk dat steeds meer Nederlandse waterbedrijven hun kennis met andere landen delen, maar dat dit vaak fragmentarisch gebeurt waar samenwerking tot betere resultaten zou leiden. Private investeringen in de watersector van ontwikkelingslanden blijven achter, omdat de risico's vaak te groot zijn. Overheden kunnen de risico's met garanties afdekken, maar volgens de deelnemers is het belangrijk ook andere innovatieve oplossingen te vinden. Bedrijven zorgen via commerciële en ideële projecten (of combinaties daarvan) voor toegang tot schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen. Peter Willem Hatenboer presenteerde het samen met anderen opgezette bedrijf Dutch Water Limited, dat - zonder winstoogmerk - in Kenia ondrinkbaar, zout en vervuild water omzet in betrouwbaar drinkwater. Daarnaast vroeg hij aandacht voor het project 'Drinking with the wind', waarbij ontzilting en windenergie worden gecombineerd om drinkwater te produceren voor gebieden met een gebrek aan zoet water. "Dat project moet wel winstgevend zijn."
Paulus Verschuren, directeur externe relaties van het onderzoeksinstituut voor voedsel en gezondheid van Unilever, vroeg aandacht voor de Pureit: een op een Senseo gelijkend waterzuiveringsapparaat voor thuisgebruik, dat in India op de markt is gebracht. Er is, via microkredieten, een afbetalingsregeling voor mensen voor wie het apparaat (aanschafprijs 32 euro) en het filtersysteem (6 euro) te duur is. "Mensen zijn zo trots op het apparaat, dat ze het centraal in de kamer zetten."

Zo'n 18.000 scholieren haalden 1,2 miljoen euro op voor AMREF Flying Doctors.

Sacha van Ginhoven won met haar kartonnen toiletten de 'Battle of Concepts'.